GRACE BIBLE TRAINING CENTRE (GBTC) SHULE YA HUDUMA KENYA, TANZANIA

SOMO: MBINU ZA KUJIFUNZA BIBLIA

SOMO LA 4: MBINU ZA KUJIFUNZA BIBLIA

MWALIMU WA KOZI: ASKOFU EKONG

Kuna njia tatu kuu za kusoma Biblia:

- a) Mbinu ya Wasifu
- b) Mbinu ya Mada, na
- c) Mbinu ya Ibada

Kuna njia zingine ambazo watu hutumia lakini hizi 3 ndizo zinazojulikana zaidi na maarufu.

4.1 Mbinu ya Wasifu ya Kusoma Biblia

Wasifu ni utafiti wa maisha ya mtu kama ilivyoandikwa na mtu mwingine.

Watu waliotajwa katika Biblia walikuwa watu halisi. Hata hivyo kwa namna fulani mara nyingi huonekana si halisi kuliko watu tunaowaona kila siku. Hujawahi kuwaona. Unakutana nao kwenye kurasa za kitabu pekee. Maisha yako pengine ni tofauti sana na yao.

Wanaakiolojia wanachimba mifupa ya wale walioishi zamani; wanapata vitu vya sanaa (zana na vyombo vilivyotumiwa na watu) ambavyo hutusaidia kufikiria maisha yalivyokuwa mamia (au maelfu) ya miaka iliyopita. Lakini hii bado ni ya zamani na ni ngumu kukubali kuwa halisi.

Tunawezaje kuwajua vizuri watu wanaotajwa katika Biblia? Tunawezaje kujifunza kwa kweli kutokana na makosa waliyofanya?

Tunawezaje kufaidika na maisha yao ya kumcha Mungu ili sisi pia turithi ahadi walirithi?

Tunawezaje kuwathamini kuwa halisi ingawa walikuwa wanadamu wasio wakamilifu kama sisi?

Wasifu wa Biblia au Kusoma watu wa Biblia ni njia nzuri ya kupata majibu.

4.1.1 Utangulizi wa Wasifu wa Biblia

Katika Mathayo 8:11, Yesu alisema maneno yafuatayo kwa umati wa watu, "Nami nawaambia ya kwamba wengi watakuja kutoka mashariki na magharibi, nao wataketi pamoja na Ibrahimu, na Isaka, na Yakobo katika ufalme wa mbinguni". Pindi nyingine, Yesu aliwaambia masadukayo wasioamini kwamba Mungu alisema, "Mimi ni Mungu wa Ibrahimu, Mungu wa Isaka, na Mungu wa Yakobo" (*Mathayo* 22:32). Yeye ni Mungu wa walio hai, si Mungu wa wafu.

Kwa kuwa somo hili linahusu njia ya wasifu wa kujifunza Biblia, tutakuwa tukijifunza kuhusu maisha ya watu wa Biblia kama walivyoishi zamani. Njia moja ya kusaidia kuwaona watu wa Biblia kuwa watu halisi ni kuchunguza mambo fulani ya hakika ya Biblia.

Hebu tuone mfano wa Ibrahimu:

Katika Yohana 8, Yesu alikuwa akitoa ukweli kuhusu yeye mwenyewe kwa Mafarisayo wasioamini. Aliwaambia kwamba Yeye alikuwa nuru ya ulimwengu na kwamba alikuja kutoka juu. Aliwaambia mambo mengi ambayo hawakutaka kusikia. (Soma Yohana 8 yote na hasa aya ya 31 hadi 59, ili kupata mjadala kamili kati ya Yesu Kristo na Mafarisayo kuhusu Ibrahimu).

Mafarisayo walijisifu kwa Yesu kwamba walikuwa wa ukoo wa Abrahamu. Yesu aliwaonyesha kwamba ingawa walikuwa wazao wa kimwili wa Abrahamu, hawakuwa watoto wa Abrahamu (mstari 33-39). Hatimaye, katika mstari wa 58, aliwaambia, "Amin, amin, nawaambia, Kabla Ibrahimu hajakuwako, mimi niko." Alidai katika hili taarifa kwamba alikuwepo muda mrefu kabla ya Abrahamu kuzaliwa. Kwa wazi hawakufurahishwa na madai hayo na wakamshtaki Yesu Kristo kuwa ni pepo kwa kutoa madai hayo. Hatimaye, walijaribu kumpiga kwa mawe.

Katika Luka 16:19-31, Yesu alifunua zaidi kidogo kuhusu shughuli za Ibrahimu baada ya kifo chake cha kimwili. Katika hadithi hiyo, Yesu alitaja majina ya watu waliohusika. Katika simulizi hilo, Yesu alisimulia mazungumzo kati ya Abrahamu na tajiri asiyeamini ambaye alimwona Lazaro ombaomba akikaribishwa na Abrahamu kwenye karamu.

Kwa hiyo, unapojifunza mtu kama Abrahamu katika Biblia, mtu anahitaji kukumbuka kwamba kuna mengi zaidi katika hadithi hiyo!

Musa na Eliya wanaweza kuwa wamekufa kimwili lakini wako hai. Mamia ya miaka baada ya wao kuondoka duniani, walionekana wakizungumza na Yesu mlimani (Mathayo 17:1-6; Luka 9:28-36).

Kama somo moja kuhusu Musa na Eliya kutoka katika Biblia, kumbuka pia kwamba kuna mengi zaidi kwenye hadithi!

Waebrania 11 inatoa simulizi nyingi za maisha ya waumini wa Agano la Kale ambao waliishi na kufa katika imani. Hawa walikuwa watu halisi. Zaidi kwa hadithi yao inaweza kupatikana katika vifungu kadhaa vya Maandiko.

Hakuna kitabu ambacho kingeweza kuwa na masimulizi ya hadithi zote za maisha zilizoanza duniani na zinazoendelea mbinguni. Waebrania 12:22-24 hutuambia kwamba watu hao wangali hai mbinguni, Paradiso ya Mungu.

Kama waumini, sisi tayari ni raia wa jumuiya hiyo kuu! Kwa kuzingatia ukweli huu;

- i) Tunapaswa kujifunza jinsi ya kujifunza kuhusu watu hao wa Biblia
- ii) Tunapaswa kujifunza imani kutokana na imani yao;
- iii) Tunapaswa kujifunza kutokana na uzoefu wao wa duniani jinsi Mungu anavyotukusudia sisi kufanya;
- iv) Tufuate nyayo zao ili kuurithi uzima wa milele kama wao!

4.1.2 Aina za Wasifu

Habari za wasifu ziko katika Maandiko kwa sababu ya makusudi maalum ambayo waandishi walikuwa nayo akilini. 2 Timotheo 3:16 inafundisha kwamba Maandiko yote yanafaa. Mungu aliwaongoza waandishi kujumuisha habari anazokusudia zijumuishwe.

Kuna sababu nne za msingi kwa nini waandishi wa Biblia walijumuisha maelezo ya wasifu katika Maandiko.

A. Simulizi Rahisi

Sababu ya kwanza ni kuorodhesha ukweli kama suala la kumbukumbu. Hii inaitwa simulizi rahisi. Ni kusema ukweli tu katika muundo wa hadithi. Hii ni aina ya habari ya kawaida ya wasifu inayopatikana katika Maandiko, na inaweza kusomwa kwa urahisi kwa kurejelea wahusika mbalimbali wa Biblia.

B. Ufafanuzi wa Simulizi

Sababu ya pili ya mwandishi kujumuisha habari za wasifu ni kutumia simulizi (hadithi ya maisha ya mtu) kama njia ya kufundisha somo la kihistoria. Katika kesi hii, ukweli ni zaidi ya rekodi rahisi. Wapo kufundisha.

Muda wote wa maisha ya mtu huyo huchunguzwa, huku uangalifu wa pekee ukitolewa kwa jinsi shughuli za Mungu katika maisha yake zinavyoathiri taifa lake. Wakati kufundisha somo la kihistoria ni kusudi la habari ya wasifu, hadithi ya mtu anayesomwa inakuwa ya kawaida kwa mada kuu ya maslahi ya Mungu na utunzaji kwa watu wake mwenyewe. Kuna mifano michache ya aina hii ya wasifu ya kusoma kwa sababu idadi ya watu walio na majukumu muhimu katika historia ni ndogo. Hata hivyo, watu kama Danieli, Paulo, Ibrahimu, Isaka, Yusufu na wengine wanaweza kujumuishwa katika kundi hili.

C. Ufafanuzi wa Tabia (1 Wakorintho 10:1-12)

Sababu ya tatu ya kuingizwa kwa mwandishi wa habari za wasifu inaweza kuwa kufundisha tabia. Hii inahusiana kwa karibu na maelezo ya simulizi, lakini kwa mshazari tofauti. Katika kesi hii mwandishi ana nia ya kimsingi ya kuwasilisha ukweli kama unavyohusiana na maendeleo ya kiroho na tabia ya mtu anayesomewa.

Wafalme wa Israeli na Yuda wanajitolea kwa masomo ya aina hii. Maelezo ya maisha yao yanatolewa kwa njia kamili sana pamoja na matamshi ya Mungu kuwahusu. Matamshi haya ni sifa katika baadhi ya matukio na hukumu kali katika nyingine. Watu wengi wa Biblia wanaweza kutumika kwa aina hii ya masomo: wanafunzi, manabii, na watu wa Mungu kutoka tabaka mbalimbali za maisha ambao hadithi zao zimejumuishwa katika Maandiko (Mifano ni Sampson, Musa, Danieli, n.k)

Ufafanuzi wa tabia umeandikwa kwa madhumuni ya kuchunguza tabia ya mtu na maendeleo ya kiroho. Kwa hiyo, inapaswa kupangwa karibu na makundi yanayohusiana na tabia. Mada kuu inaweza kujikita katika maamuzi yaliyofanywa na mtu binafsi ambayo yalikuwa dalili kwa tabia yake.

Mada ndogo chini ya maamuzi hayo makuu inaweza kuwa ushawishi wa kibinafsi au ushawishi wa mazingira ambao ulikuwa na athari kwenye maamuzi.

Vichwa vingine vinaweza kuwa sifa zake kuu za kibinafsi, mafanikio yake makuu, uzoefu wake wa kidini, na vidokezo ambavyo vinaweza kupatikana katika uhusiano wake na watu wengine.

D. Hoja (Yohana 20:30-31; Luka 1:1-4)

Sababu ya nne (na isiyo ya kawaida zaidi) ya mwandishi kujumuisha habari za wasifu katika Maandiko ni kuthibitisha jambo fulani. Ukweli wa maisha ya mtu binafsi hutumiwa kumshawishi mtu juu ya jambo fulani. Mara kwa mara utaona lengo hili katika ushahidi katika injili zinazohusu maisha ya Yesu, au katika maandishi ya Paulo.

4.1.3 Muhtasari wa Wasifu

Hatua za msingi kwa aina yoyote ya utafiti wa wasifu zitakuwa sawa.

Kwa aina yoyote kati ya hizo nne za utafiti wa wasifu mtu lazima asome, achunguze, na aandike madokezo. Kisha, onyesha maelezo ili kusaidia kutafsiri habari iliyokusanywa.

Kwa simulizi rahisi, taja ukweli kama suala la kumbukumbu. Pointi kuu za muhtasari zinaweza kuwa:

- a) Kuzaliwa na Maisha ya Awali
- b) Uongofu na Huduma
- c) Mahusiano na Wengine
- d) Tathmini ya Wahusika
- e) Mwisho wa Tajriba za Maisha na Kifo
- f) Kusudi la Mwandishi kwa Kuandika

Mada ndogo na maelezo yatapangwa kulingana na mfumo huu. Huenda mtu asipate ukweli wa kila moja ya kategoria hizi zinazopatikana, lakini ni muhimu kutumia chochote anachoweza kupata.

Muhtasari wa aina nyingine za utafiti wa wasifu utafuata muundo sawa. Mkazo utakuwa tofauti.

Katika mabishano, mtu atatafuta kuelewa ni hatua gani mwandishi alikuwa anajaribu kudhibitisha. Alikuwa anajaribu kumshawishi mtu nini? Alikuwa anajaribu kumshawishi nani?

Katika udhihirisho wa tabia, maisha ya kiroho ya mtu na ushawishi kwa wengine itakuwa lengo kuu, na habari iliyobaki itakuwa ya bahati nasibu.

Nyakati nyingine mtu yuleyule anatajwa katika zaidi ya kitabu kimoja cha Biblia. Katika hali hiyo karibu unahitaji kupata konkodansi ya Biblia ili kupata habari zote. Konkodansi ya Biblia huorodhesha maneno ya Biblia kwa mpangilio wa alfabeti, pamoja na mahali katika Maandiko ambapo kila neno lililoorodheshwa linatumiwa. Ikiwa huna konkodansi, itabidi utumie njia ya kitabu. Hiyo ni, kupata taarifa zote zinazotolewa katika moja weka kitabu na ujenge somo lako karibu na hilo.

4.2 Mbinu ya Mada ya Kusoma Biblia

Katika Warumi 1:20 tunapata uhusiano kati ya sifa zinazoonekana na zisizoonekana ambazo ni za thamani katika somo la Biblia la mada: "Kwa maana tangu kuumbwa

kwa ulimwengu tabia zake zisizoonekana zinaonekana, na kufahamika kwa kazi zake, yaani, umilele wake. nguvu na Uungu, hata wasiwe na udhuru!"

Maandiko haya yanaeleza kwamba Mungu aliumba asili yenyewe inayotuzunguka, kwa nia ya kwamba tunaweza kujifunza juu yake kupitia uchunguzi wetu juu yake.

Mvua za masika na za masika zinazonyeshea mimea ya Palestina ni mvua za vuli (mapema) na masika (masika). Mvua hizi zinatumika kama vielelezo muhimu katika Maandiko. (*Ona Mithali 16:15, Zekaria 10:1, Yakobo 5:7*)

Mada yoyote ambayo inashughulikiwa au kutajwa katika Biblia ni mada inayowezekana kujifunza. Hii itajumuisha sio tu vitu kama mavazi, nyumba, vyakula, n.k. lakini pia maneno; yaani, jinsi maneno fulani muhimu yanavyotumiwa katika Maandiko. Somo lako litajumuisha mada kama vile imani, maombi, ujio wa pili wa Kristo, na mada zinazohusu Mkristo wanaoishi.

Kutakuwa na tofauti kubwa katika kiasi cha habari zinazopatikana kuhusu mada mbalimbali katika Biblia. Kwa wengine, kunaweza kuwa na habari ya kutosha katika sura au kifungu. Kwa wengine, inaweza kuhitajika kukusanya habari kutoka kwa vitabu vingi katika Agano zote mbili ili kupata maana kamili iwezekanayo kutoka kwa somo. Kadiri utafiti unavyokuwa wa kina, ndivyo utakavyochukua muda mrefu. Urefu wa utafiti wa mada utategemea kiasi cha habari kitakachopatikana na muda ambao mtu anataka kuutumia.

Funzo la muda mrefu na kamili hurahisisha zaidi ikiwa mtu anaweza kupata konkodansi ya Biblia au kamusi ya Biblia. Programu ya Biblia inapatikana pia ili kuharakisha utafutaji. Katika konkodani na kamusi hizi, maneno na mada zinazotajwa katika Biblia zimeorodheshwa kwa mpangilio wa kialfabeti pamoja na marejezo yao ya Maandiko. Hizi huruhusu mtu kuokoa wakati wa kutafuta maeneo yote ambayo mada imetajwa.

Walakini, masomo ya juu yanaweza kufanywa bila msaada kama huo. Kwa kweli, ni bora katika masomo mafupi ya mada kufanya usomaji wako mwenyewe na kutafuta matukio ya mada unayotaka kuchunguza. Hii ni kweli kwa sababu kwa kufanya hivyo, hautapata tu marejeleo ya moja kwa moja ya mada, lakini marejeleo yasiyo ya moja kwa moja pia.

Marejeleo ya moja kwa moja ni yale ambayo kwa kweli yana neno au kifungu cha maneno mahususi unachotafuta.

Marejeleo yasiyo ya moja kwa moja ni yale yanayorejelea mada au wazo la jumla la mada yako. Marejeleo haya yasiyo ya moja kwa moja ni muhimu kwa uelewa kamili zaidi wa mada yako.

Kuna aina mbili za utafiti wa mada:

- a) Utafiti wa kitheolojia;
- b) Utafiti wa maumbile

4.2.1 Masomo ya Kitheolojia

Mfano wa mada ya somo la Theolojia inaweza kuwa Asili ya Mungu. Marejeo ya kawaida ya mada hii yanaweza kuwa Habakuki 1:2, 12, 13; 2:1, 13-14, 20; 3:3, 5-6, 13, 18-19.

Vifungu hivi vinafichua asili ya Mungu kama mtu binafsi, mtakatifu na mwenye haki. Yeye ni mkuu katika uwezo, mwadilifu katika hukumu, na mvumilivu katika usimamizi Wake wa haki, na Yeye ni Mwokozi.

Ni muhimu kuandika sifa au mambo yaliyoonwa kutoka kwa kila mstari unaosoma ili kujenga picha au muhtasari wa somo au mada inayozungumziwa.

Mfano huu wa Hali ya Mungu, unahusu mada ambayo ni ubora badala ya kitu. Sifa za ziada zinazoweza kuchunguzwa ni tumaini, upendo, imani, msamaha, toba, na uzima wa milele.

4.2.2 Utafiti wa Mazingira

Mfano wa kawaida ambao mtu anaweza kuchagua kwa masomo ya Mazingira ni shomoro. Ndege hii ndogo ni mwakilishi wa mada nyingi za kupendeza ambazo zinaweza kupatikana katika eneo la asili. Inaweza kuwa somo ili kuonyesha jinsi Mungu anavyotujali (*Mathayo 10:29-31*) au kielelezo cha huzuni na upweke (*Zaburi 102:7*).

Unaweza kuangalia tafsiri, maana na matumizi mbalimbali ya mada.

Mimea, wanyama na madini nyakati fulani hutumiwa katika Biblia kama vielelezo na nyakati nyingine kama ishara.

Kielelezo cha ukweli huonyesha ukweli huo kwa njia ambayo hurahisisha kuelewa. Mmea wa haradali ni mfano wa mfano huo. Kwa sababu mmea wa haradali unajulikana kwa kukuza mmea mkubwa sana kutoka kwa mbegu ndogo sana, Yesu aliutumia kufafanua ukweli juu ya Ufalme wa Mbinguni (*Mathayo* 13:31-32) na imani (*Mathayo* 17:20).

Ishara ni kitu ambacho kinasimama kwa kitu kingine. Ishara ina sifa moja au zaidi ambazo ni ukumbusho wa kitu kinachosimamia. Kwa mfano, katika Danieli 2 "kichwa cha dhahabu" kilifunuliwa kuwa ishara ya Mfalme Nebukadneza mwenyewe (mstari wa 38). Katika Danieli 8:1-8, kondoo mume na mbuzi zilitumika kama ishara za falme na wafalme ambao wangekuja.

Mbali na zile ambazo tayari zimetajwa katika somo hili, baadhi ya mada zinazowezekana kutoka kwa asili zinaweza kujumuisha mwanga, maji, nafaka, mimea (*kama vile bizari*, *Mathayo 23:23*) na zingine nyingi.

4.2.3 Taratibu za Mbinu ya Mada ya Utafiti

- 1. Orodhesha matukio ya mada au habari kuihusu
- 2. Waainishe katika makundi kihistoria, asili, teolojia, maadili, dhabihu, nk
- 3. Chunguza muktadha ambamo zinatumika
- 4. Fupisha kila kategoria
- 5. Linganisha kila taarifa ya muhtasari. Unaweza kujifunza nini kutoka kwao?
- 6. Fanya muhtasari wa somo zima la muhtasari. Ni nini kilikufaulu katika utafiti? na kadhalika

4.3 Mbinu ya Ibada ya Kusoma Biblia

Ili kuwa na wazo la utafiti wa ibada, hebu tumfikirie msafiri aliyechoka, mwenye njaa katika mahali pasipokuwa na watu anayepata mti mzuri, uliojaa matunda matamu.

Tamaa yake moja ni kula kipande cha tunda, kulishwa na kuburudishwa nacho. Baada ya kula, sasa anaweza kufikiria kupata habari zaidi kuhusu mti wenyewe. Anaweza kuona mahali inapokua, umbo la majani na matawi yake, rangi na harufu yake.

Haidhuru anatosheleza kadiri gani udadisi wake kuhusu mti huo mzuri sana, ni kula kwake tunda ndiko kukidhi njaa yake na kuulisha mwili wake.

Ndivyo ilivyo kwa Neno la Mungu, Biblia. Kila nyanja yake inavutia. Hakuna akili ya mwanadamu inayoweza kufikia vilindi au urefu wake kwa sababu, kama Mtunzi wake, ni ya milele na haina mwisho. Vipengele vipya vya mistari inayojulikana vitaendelea kufunuliwa mradi tu unasoma Maandiko. Kama vile mti mzuri na matunda yake, sehemu ya Maandiko unayokula, ndiyo sehemu inayokulisha na kukushibisha.

Mtu anawezaje kula Maandiko? Unaanza kwa kuisoma, na kufanya zaidi ya hapo. Ni lazima uifanye ndani kupitia masomo ya ibada. Lazima ufanye mafundisho yake kuwa yako mwenyewe. Unapofanya hivi, Maandiko yanakuwa chakula chako cha kiroho na kukupa uzima wa kiroho. Yesu alisema, "Maneno hayo ninayowaambia ni roho, tena ni uzima" (Yohana 6:63).

Mbinu nyingine za kujifunza Biblia ni mazoezi mengi ya kiakili, na yanapaswa kuwa zaidi ya hayo. Unapofahamu mtazamo wa ibada, na kila wakati unapoingia katika somo la Maandiko kwa moyo wazi, utagundua kwamba yanazungumza nawe kibinafsi.

Kwa kweli hakuna mbinu mpya za kuwasilisha katika somo hili. Utafiti wa ibada unakamilishwa kwa kuchanganya zana na ujuzi wote uliojifunza kufikia sasa. Hata hivyo, daima kutakuwa na vipengele viwili vya utafiti huu; kimaandishi na kiroho. Maana yake ni kwamba kifungu unachokisoma katika Biblia kinapaswa kuzaa ukuaji wa kiroho na lishe ndani yake, na kupelekea ukomavu wa kiroho.

4.3.1 Madhumuni ya Masomo ya Ibada

Kitu muhimu cha kujifunza ni Kusudi.

Kusudi kuu la kujifunza Biblia kwa ibada ni

- a) Kujilisha Neno la Mungu kibinafsi, kuliruhusu liwe uzima kwako;
- b) Kutafuta nia ya Mungu;
- c) Kuisikiliza sauti ya Mungu;
- d) Kufuata mapenzi ya Mungu;
- e) Kupumzika katika uwepo wake mtakatifu katika sifa na ibada.

Hii inakamilishwa kwa kutumia kila njia inayowezekana kuelewa ni nini Maandiko yanasema, na kisha kumjibu Bwana kwa utii wa upendo.

Masomo ya ibada yanapaswa kuwa sehemu ya shughuli za kila siku za kila Mkristo. Ni ya kibinafsi sana. Ingawa kunaweza kuwa na nyakati ambapo funzo la ibada linatayarishwa kushirikiwa na wengine, kusudi lake kuu linabaki kuwa la kibinafsi. Roho Mtakatifu ananiambia nini? Utafiti wa ibada utasaidia kupata jibu.

Kwa sababu Wakristo wana adui anayejaribu kuwazuia wasijue na kufanya mapenzi ya Mungu, unaweza kupata vizuizi zaidi kwenye funzo lako unapojifunza kwa njia hii.

Petro anaonya katika 1 Petro 5:8-9 akisema;

"Iweni na kiasi; kuwa macho. Adui yenu Ibilisi huzungukazunguka kama simba angurumaye akitafuta mtu ammeze. mpingeni huyo, mkiwa thabiti katika imani, mkijua ya kuwa mateso yale yale yanawapata ndugu zenu pote ulimwenguni."

4.3.2 Mbinu ya Ibada ya kusoma kwa maandishi

Maandishi ya kujifunza Biblia ya ibada yanaweza kuwa neno, mstari, aya, au sehemu ndefu zaidi ya Maandiko.

a) Kusoma Neno

Utafiti wa ibada haupaswi kutegemea neno moja tu kwa sababu uchunguzi kama huo ungehitaji ufikiaji wa nyenzo za marejeo ambazo zingeweza kutoa ufahamu zaidi juu ya njia ambazo maneno hususa hutumiwa katika maandishi ya asili ya Kigiriki na Kiebrania.

Masomo ya ibada yanapaswa kutegemea aya, aya, na sehemu ndefu zaidi.

b) Mstari na Somo la Sura

Mgawanyo wa mistari na sura haupatikani katika maandishi ya awali ya Kigiriki na Kiebrania ya Biblia. Maandiko kimapokeo yamegawanywa kwa njia hiyo na watafsiri ili kugawanya maandishi katika sehemu ndogo ili kuelewa vizuri zaidi. Mara moja baada ya muda unaweza kupata kwamba aya ya kwanza ya sura moja ingefaa zaidi kama ingekuwa mstari wa mwisho wa sura iliyotangulia, au kinyume chake. Uchaguzi wa mahali pa kuanzia na kumaliza sura ulifanywa karne kadhaa zilizopita.

Urahisi mkuu wa kuwa na Maandiko kugawanywa katika sehemu rahisi kushughulikia unazidi kwa mbali tatizo lolote kuhusu ni mstari upi unapaswa kumaliza sura! Daima uko huru kuanza au kusimamisha masomo yako katika sehemu yoyote ya kimantiki. Hakikisha tu kwamba kuanza au kuacha kwako hakubadilishi maana ya kifungu. Jumuisha maneno yote yanayofanya wazo kuwa kamili.

Mfano wa Mafunzo ya Ibada ya Aya:

Katika masomo ya ibada, mtazamo wa moyo ni muhimu zaidi kuliko mbinu ya kiakili. Pia, utafiti wa mbinu ni wa thamani zaidi kuliko utafiti wa nasibu au wa kubahatisha. Msomi mzuri wa Biblia atachanganya mtazamo sahihi wa moyo na njia bora ya kujifunza. Utakuwa ukiitikia Neno la Mungu ili kulisha roho yako, na utatimiza yote ambayo umejifunza kuhusu kujifunza Biblia.

Kuna hatua tatu zinazofaa katika kufanya utafiti wa ibada. Hatua hizo ni:

Chagua Maandishi, Chunguza Ukweli, Fasiri Ukweli.

i) Chagua Maandishi

Hatua ya kwanza ni kuamua juu ya mstari utakaosomwa. Utategemea sana Roho Mtakatifu akuelekeze usikivu wako kwa Neno lake kwa ajili yako kwa wakati huo.

Utegemezi huu ni ngumu kuelezea kwa mtu yeyote kwa sababu ni wa kibinafsi. Lakini kama wewe ni Mkristo na unatumia muda na Neno la Mungu, pengine unafahamu jinsi Roho Mtakatifu anavyohuisha akili yako kwa Maandiko fulani. Uzoefu wa kila mtu unaweza kuonyeshwa kama vile, "herufi zilionekana kuruka kutoka ukurasa."

The Roho Mtakatifu ana njia yake maalum ya kuvutia umakini wa mtu ikiwa mtu anamtafuta mwongozo katika kujifunza Neno.

Kwa hiyo, njia moja ya kuchagua mstari ni kuzingatia kwa makini kifungu fulani cha Maandiko. Huenda ukavutwa hasa kwenye mstari unaposoma. Wakati wowote unaposoma Biblia, andika mistari ambayo inakuvutia. Aya zinazojitolea kwenye masomo ya ibada ni zile ambazo zina maelekezo ya kufuata au maonyo ya kuzingatia.

Je, ikiwa hutapata mwongozo "maalum"? Je, hiyo inamaanisha hupaswi kujifunza Neno? La hasha! "Kila andiko limeongozwa na roho ya Mungu. Kwa hivyo, ikiwa hauvutiwi hasa na aya yoyote, chagua moja tu ambayo ina maelekezo ya kufuata au maonyo ya kuzingatia.

ii) Zingatia Ukweli

Hatua ya pili ni kusoma aya hiyo kwa uangalifu mara nyingi. Unaposoma, fikiria swali hili mwenyewe: "Ikiwa ningelazimika kuipa aya hii kichwa cha maneno matatu au manne, ingekuwa nini?"

Kwa kufikiria kichwa cha mstari, utaelewa wazo kuu ndani yake. Unapokuwa na wazo kuu la mstari huo, usome na uorodheshe ukweli wote unaoweza kupata ndani yake. Tafuta ukweli ambao umesemwa moja kwa moja au unadokezwa na aya hii.

Tafuta majibu kwa maswali 5 yaishiayo na "i":

NANI? NINI? VIPI? LINI? WAPI?

Kumbuka kwamba hutaweza kupata majibu ya maswali yote matano haya katika kila mstari unaojifunza. Andika majina ya vitu, maneno ya vitendo, maneno yanayoelezea mambo. Maoni haya yote yanapaswa kuandikwa kwenye daftari lako.

iii) Fasiri Ukweli

Hatua ya tatu ni kufasiri Aya kwa kuandika maana yake kwa maneno yako mwenyewe. Kwa kufanya hivi, utakuwa unajibu swali ambalo ni ufunguo wa tafsiri:

"Hii ina maana gani?"

"Hii ina maana gani kwangu?" - (Unafanya swali kuwa la kibinafsi kwako.)

Katika kuandaa somo la ibada utavutiwa zaidi kutafuta ukweli wa kulisha roho yako kuliko katika masuala ya kiufundi.

c) Aya

Kwa kawaida, watafsiri wa kisasa hujumuisha si tu mgawanyo wa sura na aya bali pia hugawanya Maandiko katika aya. Aya ni kuunganisha pamoja sentensi zinazohusiana na mada kuu moja. Mstari wa kwanza wa kundi hilo la sentensi, katika Biblia nyingi, mara nyingi huwekwa ndani au kuwekewa mipaka kwa nafasi, au huanza kwa nambari ya mstari mzito, ili kuonyesha mpito kutoka wazo moja hadi jingine. Aya ni sehemu ambayo ni rahisi kujifunza.

"Maumio" haya madogo ya Maandiko yatakuwa muhimu kwa masomo ya ibada. Yesu alipojaribiwa na Shetani, alinukuu Maandiko yanayosema, "Mtu hataishi kwa mkate tu, ila kwa kila neno litokalo katika kinywa cha Mungu" (*Mathayo 4:4*). Yesu

alikuwa akinukuu Kumbukumbu la Torati 8:3. Huu ni mfano wa uchunguzi wa kina wa sehemu ndogo za Maandiko kana kwamba unazitazama kwa darubini.

Mfano wa Utafiti wa Ibada wa Aya:

Masomo ya ibada ya aya ni sawa na masomo ya ibada ya aya. Kwa aya iliyochaguliwa, kwanza soma kila mstari kwa makini.

Pili, angaalia ukweli. Hiyo ni, soma tena mara nyingi iwezekanavyo ili kupata majibu kwa maswali matano ya ukweli:

NANI? NINI? VIPI? LINI? WAPI?

Zingatia vitenzi au vitendo, kauli za ukweli, amri na maonyo. Unapoanza kuelewa wazi ujumbe wa aya, andika tatu au

kichwa cha maneno manne kwa aya.

Hatua ya tatu itakuwa tafsiri. Itajumuisha maandishi kwa maneno yako mwenyewe ya taarifa ya maana kwenye aya. Taarifa hii italeta uchunguzi na tafsiri zako zote pamoja katika umoja.

d) Sehemu ndefu zaidi

Wakati mwingine unaweza kutaka kutumia sehemu ndefu kama vile aya kadhaa au zaidi ya sura moja. Urefu wa maandishi sio muhimu kama "moyo unaosikiliza."